

קורסי קרן של"ם למדריכים ומטפלים

ברצף השירותים בתחום הפיגור השכלי

הערות כלליות

- הקורסים בהיקף של 60-76 ש"ש והם כוללים – תיאוריה, ניתוחי מקרים ודיונים.
- לא כל הקורסים מוכרים לגמול השתלמות
- הקורסים יתקיימו בהתאם לצרכים ולנוחות של כל קבוצה, בהתאמה לכללי גמול השתלמות.
- דיון בקורס בוועדת פיתוח כוח אדם מותנה בהצגת טופס בקשה לקורס החתום על ידי הרשות והמפקח הרלבנטי ובנוסף הצגת טפסים של 25 מועמדים לפחות.
- הקרן משתדלת לקיים את הקורסים ברשויות או במחוזות בהתאם לצרכים
- רשימה זו הינה חלקית, ניתן להגיש צרכים גם לנושאים שאינם מוזכרים ברשימה.

1. היכרות עם עולם הפיגור השכלי

מטרות הקורס –

להבהיר מושגי יסוד בתחום הטיפול באדם עם הפיגור השכלי
להכיר מאפיינים חברתיים פסיכולוגיים וחברתיים של אוכלוסייה עם פיגור שכלי
להקנות ערכים המנחים את הטיפול באוכלוסייה עם פיגור שכלי

תכנים מרכזיים –

חוקים לטיפול והגנה על אנשים עם פיגור שכלי,
אבחנה מבדלת בין פיגור שכלי לנכויות אחרות,
תסמונות מאפיינות המלוות פיגור,
עמדות אישיות ונורמות חברתיות כלפי אנשים עם פיגור שכלי,
ערכים מקצועיים המנחים את הטיפול באדם המפגר,
מעגל החיים של האדם המפגר ומשפחתו,
מערך השירותים בקהילה לאנשים עם פיגור שכלי,
התבגרות מינית וחינוך חברתי מיני של אנשים עם פיגור שכלי.
*** הקורס ישולב בסיור למסגרת מתאימה**

2. היכרות עם עולם ההתנהגות מאתגרת

מטרות הקורס –

להבהיר סיבות וגורמים היוצרים בעיות התנהגות ותופעות אלימות
להציג דרכים מעשיות להתמודדות עם בעיות התנהגות ואלימות
לנתח מקרים המובאים מהשטח על פי עקרונות שנלמדו

תכנים מרכזיים –

הכרת מודלים תיאורטיים התפתחותיים המאפשרים הבנת הגורמים להתנהגות לא מתאימה
אבחנה כפולה – פסיכיאטריה ופיגור שכלי
עקרונות ההתערבות בבעיות התנהגות
זיהוי העקרונות של מודל התנהגותי
תצפיות ואמון התנהגות
תקשורת, תקשורת חליפית תומכת
בניית תוכנית מניעה לבעיות התנהגות
כלים לתוכניות מותאמות לאנשים עם פיגור שכלי (במרחב הפיזי, האישי ועם הזולת)
חובת דיווח ונהלי עבודה
ניתוח מקרים וגיבוש דרכי התמודדות עם בעיות התנהגות של אוכלוסייה עם פיגור שכלי
*** הקורס ישולב בסיוור למסגרת מתאימה**

3. היכרות עם עולם החינוך מיני חברתי

מטרות הקורס –

להגביר את מודעות משתתפי הקורס למקומם כשותפים בתהליך החינוך המיני-חברתי
עמדות ביחס למיניות האדם ומיניות ופיגור שכלי
להתמודד עם דילמות סביב נושא מיניות האדם עם הפיגור השכלי לאורך מעגל חייו
להציג נהלים וחוקים ביחס לנושא במסגרות הטיפול

תכנים מרכזיים –

אני וגופי
תקשורת זוגיות
עיצוב והבהרת עמדות של מטפלים בנושא אהבה
מיניות זוגיות בקרב אנשים עם פיגור שכלי
פוטנציאל ומימוש באדם עם פיגור שכלי בהקשר לזוגיות ומיניות
מיניות וחוק בקרב אנשים עם פיגור שכלי
מניעת ניצול מיני
ניתוח מקרים וגיבוש דרכי התמודדות עם בעיות בתחום המיניות של אוכלוסייה עם פיגור שכלי

4. תקשורת עם אנשים עם פיגור שכלי

מטרות הקורס –

להקנות ידע בנושא תקשורת עם אוכלוסייה עם פיגור שכלי
להבהיר סיבות וגורמים היוצרים קשיים בתקשורת ובעיות התנהגות אל אוכלוסייה עם פיגור שכלי
להציג דרכים מעשיות להתמודדות עם בעיות בתקשורת, בעיות התנהגות ואלימות ובעיות נוספות של האוכלוסייה
עם הפיגור השכלי והקשר עם בני המשפחה

תכנים מרכזיים –

אפיונים קוגניטיביים, התנהגותיים, רגשיים וחברתיים של האדם עם פיגור שכלי
השפעת אפיונים אלה על יצירת קשר מדריך – אדם עם פיגור שכלי
בניית תוכנית ליווי אישית המבוססת על רעיון "האדם במרכז"
הקשבה : עקרונות ופיתוח יכולת ההקשבה של המדריך
עידוד ההתנהגות האוטונומית לצד התנהגות עם וויסות עצמי
בחירה והעצמה של האדם עם פיגור שכלי
פיתוח מיומנויות של פתרון בעיות, קונפליקטים וקבלת החלטות

5. משפחתו של האדם עם פיגור שכלי

על הקורס -

משפחתו של האדם עם פיגור שכלי מתמודדת עם מורכבות רבה לאורך מעגלי החיים.
מגוון רחב של קשיים, הנובעים ממקורות שונים: קשיים המתמקדים בילד עצמו, בקשר
הזוגי, עם האחים ובני המשפחה המורחבת, וכמובן, הרשת החברתית ומערכות שונות
כגון : צוותים טיפוליים ואנשי חינוך בבית הספר, במסגרות תעסוקה, דיור וכו'.

הרצון של כולם חיובי, 'לטובת הילד/בוגר'. אבל הקשיים רבים. בשטח מתעוררים מתחים בלתי נמנעים בין ההורים
למערכות השונות. שני הצדדים צוברים כעסים ותסכולים האחד על האחר, והדבר פוגע בתקשורת העניינית
וביכולת לסייע לילד/בוגר עצמו, שזו כידוע המטרה המאחדת את כולם .
מצב זה מעלה מספר שאילות: מדוע מפגשים עם אנשי מקצוע מהווים אחד ממשברי ההתמודדות הקשים של
ההורים? מי המומחה לילד? איזו עזרה הורה צריך ורוצה לקבל, לעומת איזה עזרה איש המקצוע מוכן/רוצה לתת,
מהי רמת השותפות המתאימה בין אנשי המקצוע להורים.
המדריכים במסגרות השונות חשופים לקשר כמעט יומיומי עם ההורים אך תפקידם מולם אינו מוגדר, לא ברור
ולעתים קרובות הם אינם מקבלים הדרכה מספקת בנושא.

מטרות הקורס -

הכרת מעגל החיים של המשפחה ומקומם של האחים והסבים בה, פיתוח מודעות ורגישות לתהליכים כלליים
במשפחת הילד עם פיגור שכלי ולקשר דיפרנציאלי עם המשפחה בגילאים שונים (ילד, מתבגר, בוגר), הקניית
כלים לפיתוח תקשורת מועילה עם משפחת האדם עם פיגור שכלי.
השתלמות מכוונת לסייע למדריכים להבין את המכשולים הבלתי נמנעים הפוגעים בתקשורת העניינית בין
המערכת להורים. לא מתוך חיפוש אשמים אלא מתוך חיפוש הבנה מעמיקה יותר של הקשר המורכב, דבר שיוכל
להוביל להתמודדות טובה יותר עם המצב.

הנושאים הנלמדים -

המערכת המשפחתית המורחבת, מעגל החיים ומעברים; מהו 'הקול ההורי' – מגוון דרכי התמודדות, חוויית המפגש עם הורי הילדים/הבוגרים – התחברות לפן האישי-מקצועי ומשמעות השותפות עם ההורים מול צרכי הילד וקידומו; דילמות שכיחות ביחסים עם ההורים, היכרות כלים לפתרון קונפליקטים ולשיפור התקשורת במצבי קושי ותרגול השימוש בהם.

6. תקשורת חלופית תומכת (תת"ח)

מטרות הקורס –

חשיפת הלומדים למושגי יסוד בתקשורת חלופית תומכת לאפשר למטפלים לזהות את צרכי התקשורת של החניכים במסגרותיהם היכולים להפיק תועלת מהתערבות בתת"ח להכשיר את הלומדים לפתח תוכניות תת"ח במסגרת העבודה להכשיר את הלומדים כשותפי תקשורת להכשיר את המטפלים לעבודה כחלק מצוות רב מקצועי בתחום זה

תכנים מרכזיים –

מהי תקשורת חלופית תומכת?
היכרות עם סוגי ליקויים המעוררים את הצורך בהסתייעות בתת"ח בחירה והגדרה עצמית – תקשורת והתנהגות מערכות השימוש בתקשורת ללא עזרים, שפת סימנים, ג'סטות בניית לוחות תקשורת (PCS&BLISS) הפקת קולות טכנולוגיה מסייעת יישום ערוצי התקשורת הנלמדים בחיי היום יום עם אוכלוסיות שונות * **הקורס ישולב בסיור למסגרת מתאימה**

7. סנגור עצמי

מטרות הקורס –

להקנות ידע בנושאים של העצמה וסנגור עצמי הכרת תפקיד המאמן לסנגור עצמי של אנשים עם פיגור שכלי הקניית כלים לעבודה עם אנשים המתפקדים ברמת הפיגור בנושא העצמה ופיגור

תכנים מרכזיים –

הכרת האמנה לזכויות אנשים עם פיגור שכלי תהליך קבלת החלטות: בחירה בין אלטרנטיבות ולקיחת אחריות. העברת המיומנויות לאנשים עם פיגור שכלי מודלים של שיתוף אנשים עם פיגור שכלי בחיי היום יום במסגרת בה הם נמצאים יחסי הגומלין בין מטפלים לבין אנשים שעברו תהליך העצמה דילמות הקשורות בעבודת המאמן לסנגור עצמי דיון וטיפול בקונפליקטים העולים מיישום התוכנית

8. תוכניות קידום אישי ואיכות חיים לאנשים עם פיגור שכלי

מטרות הקורס –

למידה של עקרונות המנחים בתפיסת העולם של איכות חיים בקרב אנשים עם פיגור שכלי
למידת מודלים וכלים למדידת איכות חיים
להבין מושגים עקרונות והמלצות של תוכניות קידום
קבלת כלים בפיתוח תוכניות לקידום אישי של אנשים עם פיגור שכלי
להכיר אמצעים ודרכים ליישום תוכניות קידום, והערכתן

תכנים מרכזיים –

תפיסת איכות חיים של אדם-הגדרות והנחות יסוד
מודלים להערכת איכות חיים
כלים בפיתוח מיומנויות בחירה והכוונה אישית
אבחון פרטני כבסיס לקביעת תוכניות קידום כולל תצפית והערכה
בניית תוכנית קידום
ניתוח מקרים וגיבוש דרכי התמודדות קשיים העולים מן השטח.

9. טיפול ישיר במסגרות של אוכלוסיה עם פיגור שכלי סיעודי

מטרות הקורס –

להקנות ידע וכלים לטיפול ישיר באדם הסיעודי עם פיגור שכלי.

תכנים מרכזיים –

מאפיינים של האדם הסיעודי עם פיגור שכלי.
מיומנויות תקשורת
ארגון הסביבה הטיפולית
כללים לתנועה נכונה תוך כדי טיפול
שיטות טיפול בדגש על האכלה, שמירה על היגיינה ורחצה
תנועה והפעלה פיזית חושית לאנשים סיעודיים
התערבות במצבי אי שקט ובעיות התנהגות
תוכניות טיפול סיעודי והערכתן
*** הקורס ישולב בסיור למסגרת מתאימה**

10. עבודת המדריך במסגרת של אנשים עם פיגור שכלי

מטרות הקורס –

להקנות כלים לעבודה עם אנשים עם פיגור שכלי בקבוצה
להדגים ולהעריך דרכים לעבודה בקבוצה בתחומי התעסוקה, הלמידה והפנאי

תכנים מרכזיים –

תקשורת עם אנשים עם פיגור שכלי
הגדרת מטרות לפעילות בקבוצה,
ארגון והפעלה של קבוצה
הקבוצה ככלי לשיתוף וקידום אישי של אנשים עם פיגור שכלי
התאמת תכנים מתחומי התעסוקה, הפנאי ועוד
דרכי הפעלה בקבוצה של אנשים עם פיגור שכלי, שימוש באביזרי עזר והמחשה
יצאה מחוץ למסגרת : ארגון וביצוע של טיולים ופעילויות אחרות

11. פעילות פנאי לאוכלוסייה עם פיגור שכלי

מטרות הקורס –

להעלות את המודעות בקרב המדריכים והמטפלים לאיכויות הייחודיות של הפנאי
רכישת מיומנויות הדרכה בסיסיות בתחומי הפנאי אשר רלבנטיות לאוכלוסייה עם פיגור שכלי
העלאת המוטיבציה של המדריכים להעמקת הידע בתחומי הפנאי

תכנים מרכזיים –

פנאי – החוויה האישית
עקרונות הפנאי – בחירה חופשית, גיוון, ניסוי וטעייה, הנאה וטיפוח
פנאי ואיכות חיים
התנסות חווייתית בתחומי הפנאי – אמנות פלסטית, משחקיה, משחקי חברה ונופש פעיל, משחקי דרמה ותנועה
*** הקורס ישולב בסיור למסגרת מתאימה**

12. גישות להפעלה בחדר סנוזלן

מטרות הקורס :

לחשוף את המשתלמים לעקרונות העבודה בגרייה רב-חושית, היכרות עם ארגון הסביבה וחיבורה עבור המטופל הסיעודי, פיתוח מיומנויות של הפעלה בקבוצות קטנות באמצעות גרייה רב-חושית מבוקרת.

תכנים מרכזיים :

מושגי יסוד בתחושה, מאפייניהם התפקודיים של אנשים עם פיגור שכלי, ארגון הסביבה, פעילות בקבוצות קטנות בחדר הסנוזלן, היכרות עם חדר הסנוזלן וטכניקות טיפול שונות בו, עקרונות עבודה בקבוצה, התפתחות חברתית תקינה ומעוכבת. הקורס בנוי מלמידה תיאורטית ומהדרכה מעשית במסגרות בהן עובדים התלמידים.

13. גינון ככלי מסייע בטיפול באנשים עם פיגור שכלי

הקורס מיועד למדריכים ומטפלים המעוניינים להרחיב את ארגז הכלים שלהם ולהוביל את המסגרת בה הם עובדים לשימוש בגינון ככלי מסייע בטיפול באוכלוסיית המסגרת.

תכנים מרכזיים –

בניית בסיס ידע נרחב בנושא עולם הצמחים, שימושיהם בגינה ועקרונות הגינון הכרת מושגי יסוד וגישות בתחום הפסיכולוגיה, הפסיכופתולוגיה וגישות בטיפול הכרת מאפייני אוכלוסיות בעלות צרכים מיוחדים הכרת העקרונות התיאורטיים והמעשיים של הגינון ככלי מסייע בחינוך ובטיפול לאוכלוסיות שונות היכרות עם גישות שונות ועם דרכי עבודה שונות בגינה התנסות בעבודה מעשית בגינה ובחממה * הקורס ישולב בסיור למסגרת מתאימה

14. בע"ח ככלי מסייע בטיפול באנשים עם פיגור שכלי

הקורס מיועד למדריכים ומטפלים העובדים במסגרת בה קיימת פינת חי או מתעדת להקים פינה שכזו ולמדריכים המעוניינים להרחיב את ארגז הכלים שלהם ולהוביל את המסגרת בה הם עובדים לעבודה עם בעלי חיים ככלי מסייע בטיפול באוכלוסיית המסגרת.

תכנים מרכזיים –

הכרת מגוון בעלי החיים שניתן לגדל בפינת החי שיקולים בבחירת בעלי חיים לעבודה עם אנשים הסובלים מפיגור ובעלי צרכים מיוחדים שיקולים בתכנון, בנייה ובארגון פינת חי לאנשים הסובלים מפיגור ובעלי צרכים מיוחדים הכרת הביולוגיה ובית הגידול של בעלי חיים בפינת החי חוקים, תקנות ומחלות נפוצות התנסות בעבודה מעשית בפינת חי

15. שילוב אמנויות בעבודה עם אוכלוסיה עם פיגור שכלי

מטרות הקורס –

הכרת עקרונות השיקום באמנות
הכרת טכניקות עבודה שונות המתאימות לאנשים עם פיגור שכלי
התודעות והתנסות בחשיבותה של חווית היצירה וכוחה המעצים

תכנים מרכזיים –

עקרונות העבודה באמנות ככלי שיקומי
היצירה ככלי לפיתוח מיומנויות תקשורתיות ולהעלאת הערך העצמי
דימוי עצמי ודימוי גוף בציורים
מתודות של עבודה באמנות פלסטית
שיקום בתנועה, פוטותרפיה, ביבליותרפיה, הטיפול במוזיקה, הפעלת משחקיה ועוד.

16. הבישול ככלי מסייע בטיפול באנשים עם פיגור שכלי

על הקורס -

המטבח מהווה נקודת התייחסות ראשונית לעולם פנימי, רגשי וחברתי.
אוכל על שלל טעמיו וריחותיו מלווה כל אחד מאיתנו, מציף אותנו בזכרונות ופורט על רגשות.
בישול הינו סוג של אמנות, חומרים מסויימים, על פי הוראות ידועות מראש ותוכנית מוקדמת הופכים למשהו אחר.
היצירה הבישולית מאפשרת פיתוח של מרכיבים רגשיים וקוגניטיביים כמו בטחון עצמי, מיומנות חברתית,
אופטימיות, פתיחות, שיתוף והנאה יחד עם עצמאות, ארגון ומיומנויות תקשורת .

תכנים מרכזיים בקורס -

תיאוריות יחסי אובייקט ומשמעותם בתהליך ההזנה, מיומנויות במטבח בראי התפתחותי, תחושה, אכילה
והאכלה, עצמאות ורכישת כישורי חיים עבור אוכלוסיות מיוחדות באמצעות בישול, היבטים שיקומיים בעבודה
במטבח, עבודה עם חומרי גלם מורכבים במטבח, הנחית קבוצת בישול ועבודה עם צוות רב מקצועי.